

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Hargaša a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Jaroslavy Fúrovej, v právnej veci **navrhovateľov: 1) I., bytom L., 2) Ing. J., bytom G., v zast. navrhovateľkou 1) proti odporcovi: Obvodný pozemkový úrad v Považskej Bystrici, so sídlom Centrum 1/1, Považská Bystrica, za účasti Slovenského pozemkového fondu Bratislava, so sídlom Búdkova 36, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. H 09/00371-006-R/1156-BE1 zo dňa 16.3.2009, o odvolaní navrhovateľov proti rozhodnutiu Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 15.7.2009, č.k. 13Sp/20/2009-17, takto**

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 15.7.2009, č.k. 13Sp/20/2009-17 **zmeňuje** tak, že rozhodnutie odporcu zo dňa 16.3.2009 číslo H 09/00371-006-R/1156-BE1 **zrušuje a vec vracia** odporcovi na ďalšie konanie.

Účastníkom súd právo na náhradu trov konania **neprižnáva**.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trenčíne podľa ust. § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil rozhodnutie zo dňa 16.3.2009, č. H 09/00371-006-R/1156-BE1, ktorým odporca v konaní podľa ust. § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“) nenavrátil navrhovateľom vlastníctvo ani nepriznal náhradu za parc. č. 2067 o výmere 2 564m² a parc. č. 2068 o výmere 212m² pre nesplnenie podmienky uvedenej v ust. § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z., keďže pozemky neprešli na štát, alebo na inú právnickú osobu v období od 25.2.1948 do 1.1.1990.

V odôvodnení rozsudku Krajský súd v Trenčíne poukázal na to, že preskúmané rozhodnutie je zákonné, i keď z iných dôvodov než sú uvedené v odôvodnení rozhodnutia

správneho orgánu. Uviedol, že je preukázané, že uvedené nehnuteľnosti boli súčasťou priemyselného podniku – t.l. a boli znárodnené podľa dekrétu prezidenta republiky č. 100/1945 Zb. II o znárodnení baní a niektorých priemyselných podnikov (ďalej len „zák. č. 100/1945 Zb. II“) a zák. č. 114/1948 Zb. o znárodnení ďalších priemyselných a iných podnikov a závodov a o úprave niektorých pomerov znárodnených a národných podnikov (ďalej len „zák. č. 114/1948 Zb.“). Podľa znenia zák. č. 114/1948 Zb. k znárodneniu došlo k 1.1.1948, teda akoby mimo rozhodného obdobia (25.2.1948 – 1.1.1990), ale vzhľadom na neprijateľnosť retroaktivity tohto zákona je potrebné aj podľa platnej judikatúry, keďže zákon bol vydaný až 28.4.1948, vychádzať z toho, že k znárodneniu došlo až v rozhodnom období. V súvislosti s dôvodnosťou nároku navrhovateľov, je podľa názoru krajského súdu potrebné posúdiť, podľa ktorého zákona o reštitúciách možno rozhodovať o ich nároku, keďže pôvodná vlastníčka si uplatnila svoj nárok podľa zák. č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách (ďalej len „zákon č. 87/1991 Zb.“) ešte 25.1.1991. Následne bola dňa 10.4.1992 uzavretá s povinnou osobou dohoda o vydaní nehnuteľnosti, okrem iného aj pozemkovoknižnej parcely 427/27 o výmere 10 280m² z dôvodu uvedeného v ust. § 6 ods. 1 písm. k) zák. č. 87/1991 Zb.. Okrem toho navrhovateľa uzavreli dňa 29.7.2003 dohodu s Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky o vydaní nehnuteľnosti, okrem iného aj KN parc. č. 2068/1 o výmere 212m², ktorá je podľa identifikácie parciel zo dňa 23.5.2005 vytvorená z pozemnoknižnej parcely č. 427/27 a táto už bola navrhovateľom vydaná v celosti v pôvodnej výmere dohodou zo dňa 10.4.1992. Krajský súd námietku navrhovateľov, že ich žiadosť zo dňa 25.1.1991 mala byť posúdená aj podľa zákona o pôde, vyhodnotil ako právne irelevantnú, pretože podľa zákona o pôde sa zmierňujú krivdy, ktoré vznikli prevzatím poľnohospodárskej pôdy, využívanéj k poľnohospodárskej výrobe, včítane súvisiacich obytných a hospodárskych budov, lesnej pôdy a vodných plôch. Týmto spôsobom je v ust. § 1 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb. negatívne vymedzený majetok, na ktorý sa uvedený zákon nevzťahuje. Následne zák. č. 503/2003 Z. z. upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu, t.j. podľa zákona o pôde a nie k pozemkom, ktoré súviseli s priemyselným podnikom. Z uvedených dôvodov vyslovil krajský súd názor, že nároky navrhovateľov nemožno posudzovať podľa zák. č. 503/2003 Z. z. a v prípade, ak navrhovateľa nie sú spokojní s realizáciou dohôd o vydaní nehnuteľností musia postupovať podľa zák. č. 87/1991 Zb. a nie sú oprávnení domáhať sa opätovného vydania parciel, ktoré im už boli (dokonca z časti aj dvakrát) vydané.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľa, ktorí sa pridriavajú dôvodov uvedených v odvolaní proti rozhodnutiu odporcu a zastávajú názor, že pokiaľ nedošlo k naplneniu rozhodnutia Ministerstva hospodárstva SR vzťahuje sa na ich nárok aj zákon o pôde, pretože týmto zákonom sa zmierňujú krivdy, ktoré vznikli prevzatím poľnohospodárskej pôdy využívanéj v poľnohospodárskej výrobe, včítane súvisiacich obytných a hospodárskych budov lesnej pôdy a vodných plôch. Vzhľadom na uvedené navrhli, aby Najvyšší súd SR rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13Sp/20/2009-17 zrušil a prikázal mu vo veci konať a rozhodnúť.

Odporca ani zúčastnená osoba sa k odvolaniu navrhovateľov nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ust. § 10 ods. 2 O.s.p. s použitím § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok z dôvodov a v rozsahu

uvedenom v odvolaní navrhovateľov (§ 212 ods. 1 O.s.p. s použitím § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Z obsahu predložených spisov odvolací súd zistil, že predmetom súdneho preskúmvacieho konania bolo rozhodnutie odporcu zo dňa 16.3.2009 číslo H 09/00371-006-R/1156-BE1, ktorým v konaní podľa ust. § 5 ods. 2 zák. č. 503/2003 Z. z. nepriznal navrhovateľom právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie práva na náhradu k pozemkom v katastrálnom území I., parcela KN číslo 2067, druh pozemku orná pôda o výmere 2 564m² a parcela KN číslo 2068, druh pozemku ostatné plochy o výmere 212m² z dôvodu, že nespĺňajú podmienky uvedené v ust. § 2 ods. 1 zák. č. 503/2003 Z. z. z dôvodu, že pozemky neprešli na štát alebo na právnickú osobu v období od 25.2.1948 do 1.1.1990 (rozhodné obdobie). Parcely, na ktoré si navrhovatelia uplatnili nárok, boli súčasťou pozemnoknižnej parc. č. 427/27 o výmere 1 ha 280m² a v súčasnosti je parc. č. 2067 zapísaná na Slovenskú republiku – Slovenský pozemkový fond, parc. č. 2068/1 a 2068/2 sú zapísané na navrhovateľov a zbytok parc. č. 427/27 o výmere 676m² je zapísaná na Slovenskú republiku – Slovenský pozemkový fond. Parc. č. 427/27 bola pôvodne zapísaná do vl. č. 1915 a zaradená do znárodneného býv. podniku „A.“, ktorý bol dňom 1.1.1948 znárodnený zoštátnením podľa ust. § 4 ods. 2, 3 dekrétu prezidenta republiky č. 100/1945 Zb.. Všetky nehnuteľnosti boli znárodnené podľa stavu k účinnosti zák. č. 114/1948 Zb. t.j. k 1.1.1948.

Navrhovatelia si uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom podľa ust. § 3 ods. 1 písm. n) zák. č. 503/2003 Z. z. u odporcu dňa 31.12.2004. Uvedenú žiadosť doplnili, na základe výzvy odporcu dňa 24.5.2005.

Podľa ust. § 1 zák. č. 503/2003 Z. z. tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu (zák. č. 229/1991 Zb. o pôde). Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria, lesný pôdny fond.

Podľa ust. § 2 ods. 1 zákona právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len "rozhodujúce obdobie") spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Podľa ust. § 2 ods. 2 zákona ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

- a) dedič zo závetu, ktorý bol predložený v konaní o dedičstve, ktorý nadobudol celé dedičstvo,
- b) dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tejto časti pozemku,

- c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,
- d) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,
- e) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti.

Podľa ust. § 3 ods. 1 písm. n) zákona oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku znárodnenia vykonaného v rozpore s vtedy platnými predpismi alebo bez vyplatenia náhrady.

Krajský súd vec nesprávne právne posúdil, pokiaľ potvrdil rozhodnutie odporcu z iných dôvodov, ako boli uvedené v rozhodnutí odporcu. Odvolací súd sa nestotožnil s právnym názorom vysloveným v odôvodnení napadnutého rozsudku ohľadne posúdenia, že nárok navrhovateľov treba vzhľadom na uzavreté dohody o vydaní nehnuteľnosti zo dňa 10.4.1992 a 29.7.2003 posudzovať podľa zák. č. 87/1991 Zb. Poukazuje pritom na ust. § 1 zák. č. 503/2003 Z.z., na základe ktorého sa zákon o. i. vzťahuje na pozemky, ktoré neboli vydané podľa osobitného zákona, ktorým je zák. č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len „zák. č. 229/1991 Zb. o pôde“) a ktoré tvoria poľnohospodársky pôdny fond podľa zák. č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v znení neskorších predpisov. Zák. č. 229/1991 Zb. o pôde riešil reštitúcie v poľnohospodárstve komplexne a keďže právo na vydanie nehnuteľností, ktoré nebolo uplatnené do 31.12.1992, okrem osobitných prípadov zaniklo, bolo cieľom zák. č. 503/2003 Z. z. umožniť oprávneným osobám, ktoré neuplatnili svoj nárok v lehote, aby tento nárok mohli uplatniť v novej jednoročnej lehote. Charakter pozemku parcely 427/27 – roľa zostal zachovaný aj vo vzťahu k parcele č. 2067 o výmere 2 564m² a je i naďalej evidovaný v katastri nehnuteľností ako orná pôda, pričom nie je vo vzťahu k rozsahu pôsobnosti zák. č. 503/2003 Z.z. rozhodujúci účel využitia pozemku v čase znárodnenia, hoci predmetná parcela 427/27 bola znárodnená a zaradená do majetkovej podstaty znárodneného podniku, nakoľko slúžila a bola určená k prevádzke znárodneného priemyselného podniku. Pôvodná vlastníčka ako i navrhovatelia si uplatnili svoj reštitučný nárok podľa zák. č. 87/1991 Zb. a došlo k uzatvoreniu dohôd o vydaní nehnuteľností. Žiadnym spôsobom však nebolo preukázané, že došlo k realizácii dohody o vydaní nehnuteľnosti uzatvorenej dňa 10.4.1992, ktorej účinnosť bola viazaná na registráciu štátnym notárstvom a teda, že došlo k vydaniu parcely 427/27 navrhovateľom v celosti. V neposlednom rade je potrebné uviesť, že predmetom dohody o vydaní nehnuteľnosti uzatvorenej dňa 29.7.2003 bola o. i. vo vzťahu k uplatneným nárokom, iba parcela č. 2068/1 o výmere 212m² - ostatné plochy, ktorú si navrhovatelia uplatnili v rámci reštitúcie podľa zákona č. 503/2003 Z.z. a túto skutočnosť je nutné zohľadniť v rámci opätovného rozhodovania správneho orgánu. V súvislosti s posudzovaním rozsahu pôsobnosti reštitučných zákonov a ich vzájomnej konkurencii možno jednoznačne vylúčiť z pôsobnosti zákona č. 87/1991 Zb. poľnohospodársku pôdu využívanú na poľnohospodársku výrobu (§ 1 ods. 4 zák. č. 87/1991 Zb.). Odkazom navrhovateľov na postup výlučne podľa zák. č. 87/1991 Zb. vzhľadom na uplatnené reštitučné nároky a uzavreté dohody o vydaní veci, ako i druh pozemku, by vo všeobecnosti poprelo účel reštitúcie, a to zmiernenie niektorých majetkových krívd.

V súvislosti s posúdením rozhodného obdobia, kedy uvedené nehnuteľnosti prešli na štát sa odvolací súd plne stotožňuje s odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a plne naň poukazuje. Pre zdôraznenie uvádza, že k znárodneniu došlo podľa dekrétu prezidenta republiky č. 100/1945 Zb. II a zák. č. 114/1948 Zb. Podľa znenia zák. č. 114/1948 Zb. k znárodneniu došlo k 1.1.1948. Zák. č. 114/1948 Zb. bol prijatý dňa 28.4.1948 a jeho retroaktivita mala za následok, vo vzťahu k výkonu vlastníckeho práva, rozpor s právom vlastníť a rozpor so základnými princípmi právneho štátu a preto treba dobu vzniku majetkovej krivdy vziať k dátumu prijatia zákona č. 114/1948 Zb. (obdobne pozri Nález Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sp. zn. I ÚS 597/92). Retroaktivita znárodňovacieho zákona nemôže byť dôvodom pre odmietnutie reštitúcie.

Správny orgán sa ďalej náležite nezaoberal nárokom navrhovateľov, ktorý si riadne uplatnili, keď pri skúmaní podmienok podľa ust. § 2 ods. 1 zák. č. 503/2003 Z.z. dospel k záveru, že pozemky prešli na štát mimo rozhodného obdobia.

Z uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporcu nie je v súlade so zákonom a preto podľa ust. § 250ja ods. 3 veta prvá v spojení s ust. § 250l ods. 2 O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu, zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Právnym názorom odvolacieho súdu je správny orgán viazaný (ust. § 250ja ods. 4 O.s.p.).

O trovách konania rozhodol súd s poukazom na ust. § 250l ods. 2 O.s.p. v spojení s ust. § 250k ods. 1 O.s.p., v spojení s ust. § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a ust. § 224 ods. 2 O.s.p. tak, že navrhovateľom nepriznal právo na ich náhradu, pretože si náhradu trov konania neuplatnili a odporcovi trovy konania nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, dňa 26. januára 2011

**JUDr. Jozef Hargaš, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia:
Peter Szimeth

